

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001322

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-04-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Усманов Руслан Абдішекурович

2. Ruslan A. Usmanov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 23-04-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Головне управління Національної поліції в Запорізькій області

Код за ЄДРПОУ: 40108688

Місцезнаходження: вул. Олександра Матросова, 29, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 59

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77, 10.77.01

Тема дисертації:

1. Кримінальна відповідальність за шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій із використанням комп'ютерної техніки
2. Criminal liability for fraud committed through illegal operations using computer equipment

Реферат:

1. Проведено аналіз здійснених в Україні наукових досліджень, які стосуються проблем кримінальної відповідальності за злочини в сфері використання електронно-обчислювальних машин, систем, комп'ютерних мереж та мереж електроз'язку та встановлено різні підходи до визначення понять «комп'ютерний злочин» та «кіберзлочин», а також недостатність дослідження проблеми відмежування шахрайства, вчинюваного шляхом незаконних операцій із використанням комп'ютерної техніки, від злочинів у сфері використання інформаційних технологій. Доведено, що у випадках, коли шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, здійснюється щодо безготівкових грошей, безпосереднім об'єктом виступають суспільні відносини власності, опосередковані використанням банківських рахунків та електронних платіжних систем. У таких випадках безготівкові гроші

являють собою предмет злочинного впливу. Безготівкові гроші, як предмет злочинного впливу шахрайства, представляють собою права потерпілої особи вимагати від банку певної суми коштів, а також зобов'язання банку виконати цю вимогу, зменшити обсяг яких намагається винна особа. У випадках, коли шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, здійснюється щодо віртуальних активів (криптовалюти), безпосереднім об'єктом виступають суспільні відносини власності, опосередковані використанням платіжних систем віртуальних активів. Віртуальні активи в таких випадках являють собою предмет злочинного впливу. Віртуальні активи, як предмет злочинного впливу шахрайства, відповідно, є нематеріальні блага, які становлять об'єкт цивільних прав потерпілої особи, мають вартість та виражені сукупністю даних в електронній формі, що підтримується системою забезпечення обороту віртуальних активів, щодо яких винна особа намагається здійснити незаконну транзакцію. Особливості об'єктивної сторони шахрайства, яке вчиняється шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, щодо безготівкових грошей полягають у тому, що винна особа обманним шляхом спонукає банк-емітент виконувати дії, які не були санкціоновані законним утримувачем картки. Надсилаючи несанкціонований запит на платіж та використовуючи наявну платіжну систему, зловмисник вводить банк в оману щодо необхідності виконання зобов'язань за договором із законним утримувачем. Через цю оману банк безпідставно списує кошти з рахунку законного утримувача, завдаючи йому збитків. Дії злочинця з ініціювання переказу коштів та зазначені шкідливі наслідки перебувають у причинно-наслідковому зв'язку. Обґрунтовано, що спосіб шахрайства, шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, характеризує порядок, метод, прийоми, що застосовує винна особа в процесі здійснення шахрайства, поєднаного використанням електронно-обчислювальної техніки, причому таке використання буде завжди незаконним, оскільки прямо заборонено ст. 190 КК. Водночас доведено, що положення ч. 4 ст. 190 КК не забезпечують нормативного відображення суспільної небезпечності шахрайства, вчиненого з використанням комп'ютерної техніки. Запропоновано виключення кваліфікуючої ознаки «вчинене шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки» зі змісту статті 190 КК. Правову оцінку підвищеної суспільної небезпечності шахрайства, «обтяженого» вчиненням інших кримінальних правопорушень, зокрема несанкціонованого втручання в роботу комп'ютерної техніки (ст. 361 КК), незаконних дій із шкідливими програмними чи технічними засобами (ст. 361-1 КК) тощо, рекомендовано давати у вигляді кримінально-правової кваліфікації за сукупністю. З урахуванням тенденцій протидії шахрайству, встановлених на підставі аналізу оприлюднених статистичних даних ДСА, визнано недоцільним зменшення віку кримінальної відповідальності за досліджуване кримінальне правопорушення. Як гіпотезу для подальших досліджень, видається можливим сформулювати таке положення: розширення процесів інформатизації на сучасному етапі є одним із чинників збільшення серед засуджених за шахрайство частки осіб віком від 30 до 50 років, а також зменшення частки осіб із вищою освітою. Визначено специфіку змісту суб'єктивної сторони шахрайства, вчинюваного шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, яка полягає у визначенні меж усвідомлення суб'єктом своїх дій та передбачення наслідків. Встановлення всебічного та повного розуміння змісту всіх процесів, які відбуваються у ході «комп'ютерного» шахрайства, є надлишковим.

2. The analysis of the scientific research carried out in Ukraine, which concerns the problems of criminal liability for crimes in the field of the use of electronic computing machines, systems, computer networks and telecommunication networks, was carried out and different approaches to defining the concepts of "computer crime" and "cybercrime" were established ", as well as the inadequacy of research on the problem of distinguishing fraud, committed through illegal operations using computer equipment, from crimes in the field of information technology use. It has been proven that in cases where fraud, committed through illegal operations using electronic computing equipment, is carried out in relation to non-cash money, the direct object is social property relations, mediated by the use of bank accounts and electronic payment systems. In such cases, non-cash money is a subject of criminal influence. Non-cash money, as a subject of the criminal influence of fraud, represents the legal rights of the victim to demand a certain amount of funds from the bank, as well as the bank's obligation to

fulfill this demand, the amount of which the guilty person is trying to reduce. In cases where fraud perpetrated through illegal operations using electronic computing equipment is carried out in relation to virtual assets (cryptocurrency), the immediate object is social property relations mediated by the use of payment systems of virtual assets. Virtual assets in such cases represent a subject of criminal influence. Virtual assets, as the subject of the criminal influence of fraud, are intangible goods that are the object of civil rights of the victim, have a value and are expressed by a set of data in electronic form, supported by a system for ensuring the turnover of virtual assets, in relation to which the guilty person tries to carry out an illegal transaction. Features of the objective side of fraud, which is committed through illegal transactions using electronic computing technology, in relation to non-cash money, are that the guilty person fraudulently induces the issuing bank to perform actions that were not authorized by the legal card holder. By sending an unauthorized payment request and using an existing payment system, the attacker misleads the bank about the need to fulfill the obligations under the contract with the legal holder. Because of this mistake, the bank unreasonably debits funds from the account of the legal holder, causing him losses. The actions of the criminal in initiating the transfer of funds and the specified harmful consequences are in a cause and effect relationship. It is substantiated that the method of fraud, by means of illegal operations using electronic computing equipment, characterizes the procedure, method, techniques used by the guilty person in the process of committing fraud combined with the use of electronic computing equipment, at the same time, such use will always be illegal, because directly prohibited by Art. 190 of the Criminal Code. At the same time, it is proven that the provisions of part 4 of Art. 190 of the Criminal Code do not provide a regulatory reflection of the public danger of fraud committed using computer equipment. It is proposed to exclude the qualifying feature "committed by illegal operations using electronic computing equipment" from the content of Article 190 of the Criminal Code. A legal assessment of the increased public danger of fraud, "encumbered" by the commission of other criminal offenses, in particular, unauthorized interference with the operation of computer equipment (Article 361 of the Criminal Code), illegal actions with malicious software or technical means (Article 361-1 of the Criminal Code), etc., is proposed to be given in the form of a criminal-law qualification in aggregate. Taking into account the anti-fraud tendencies, established on the basis of the analysis of the published statistical data of the State Court Administration, it was recognized that it is inappropriate to reduce the age of criminal responsibility for the investigated criminal offense. As a hypothesis for further research, it seems possible to formulate the following proposition: the expansion of informatization processes at the current stage is one of the factors of the increase in the share of persons aged 30 to 50 among those convicted of fraud, as well as the decrease in the share of persons with higher education. The specifics of the content of the subjective side of fraud committed through illegal transactions using electronic computing technology, which consists in determining the limits of the subject's awareness of his actions and predicting the consequences, have been determined. Establishing a comprehensive and complete understanding of the content of all processes that occur in the process of "computer" fraud is redundant.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Усманов Р. А. Шахрайство з використанням електронно-обчислювальної техніки: аналіз судової практики. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2024. № 1. С. 153-163.

- 2. Усманов Р.А. Об'єкт шахрайства, вчиненого шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 4. С. 569- 574.
- 3. Усманов Р.А. Деякі питання об'єктивної сторони шахрайства, вчиненого шляхом незаконних операцій з використанням ЕОТ. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. № 1. С. 223-229.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карчевський Микола Віталійович
2. Mykola V. Karchevskyi

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 35, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабенко Андрій Миколайович
2. Andrii M. Babenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9498-2484

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тичина Дмитро Михайлович

2. Dmytro Tychyna

Кваліфікація: д.ю.н., с.н.с., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9430-6101

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, 1, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семенишина-Фіголь Богдана Миколаївна

2. Bohdana M. Semenyshyna-Fihol

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Данилевська Юлія Олександрівна

2. Yuliia O. Danylevska

Кваліфікація: к. ю. н., старший науковий співробітник, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Пономарьова Тетяна Ігорівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Пономарьова Тетяна Ігорівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сибірцева Людмила Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна